Uzņēmēju Vēstis

Biedrības „Mārupes uzņēmēji" izdevums Nr. 9

Marts 2015

VALDES PRIEKŠSĒDĒTĀJA SLEJA

Dārgie lasītāji!

Mārupes uzņēmēju biedrības dienas kārtībā šobrīd ir divi mums svarīgi jautājumi. Pirmais un vienkāršākais - 18. martā notiks mūsu biedrības kopsapulce, kurā līdzšinējā biedrības valde atskaitīsies par padarīto un noliks savas pilnvaras un biedrības dalībnieki ievēlēs no sava vidus cilvēkus, kuri uzņemsies biedrības vadību uz turpmākajiem 12 mēnešiem. Vairāk par kopsapulci un pagājušā gada spilgtākajiem notikumiem lasiet šajās Uzņēmēju Vēstīs.

Otrais jautājums, kurš šobrīd nodarbina mūsu un, esmu pārliecināts, daudzu mārupiešu prātus, ir Rail Baltica ātrgaitas dzelzceļa līnijas savienojums ar Rīgas lidostu. Š.g. 7. martā plkst. 11:00 Mārupes Kultūras namā notiks projekta virzītāju piedāvātā varianta sabiedriskā apspriešana, kurā es aicinu jūs aktīvi piedalīties.

Diemžēl projekta virzītāji piedāvā apspriešanai dzelzceļa maršrutu, kurš ir ekonomiski neizdevīgs. Ne tikai Mārupes novadam, bet visām iesaistītajām pusēm, tajā skaitā pasažieriem, kuru brauciena laiks ievērojami pieaugs, kā arī dzelzceļa īpašniekam (valstij), kura izmaksas dzelzceļa izbūvei un uzturēšanai būs nevajadzīgi augstas.

Šis nav mans personīgais viedoklis. Paradoksālā kārtā tas ir pašu Rail Baltica projekta izstrādātāju atzinums, kurš ir atrodams dokumentos, bet netiek publiski izpausts. Pagājušajā gadā tika veikts pētījums (daudzkritēriju analīze), kurā no dažādiem aspektiem tika izvērtēti vairāk kā 10 iespējamie maršruti Rail Baltica pamattrases savienošanai ar Rīgas centru un lidostu. Uz sabiedrisko apspriešanu piedāvātais maršruts pēc šī pētījuma rezultātiem ieņem "augsto" 6.-9. vietu starp visiem izskatītajiem variantiem.

Daudzkritēriju analīze rāda, ka ekonomiski izdevīgākais Rail Baltica savienojums ar Rīgas centru un lidostu ir šāds: Eiropas standarta dzelzceļa savienojums no pamattrases Salaspils apkaimē līdz Rīgas dzelzceļa stacijai, pa kuru ātrgaitas vilciens nonāk Rīgas centrā, pa šo pašu līniju atgriežas uz pamattrases, un turpina ceļu uz Igauniju vai Lietuvu. Savukārt savienojums starp Rīgas dzelzceļa staciju un lidostu tiek nodrošināts pa esošo Rīga-Tukums dzelzceļa līniju, papildinot to ar savienojumu līdz lidostai no ziemeļu puses. Līdzīgs risinājums tika atzīts par ekonomiski izdevīgāko arī 2011. gadā veiktajā pētījumā par Rail Baltica iespējamiem maršrutiem Baltijas valstīs, kuru izstrādāja Lielbritānijas konsultāciju uzņēmums AECOM.

Tā vietā uz sabiedrisko apspriešanu tiek virzīts variants, kurā Eiropas standarta dzelzceļš tiek izbūvēts arī no Rīgas centra līdz lidostai un tālāk pāri Mārupes novadam uz Olaines novadu, kā rezultātā ne tikai pieaug projekta izmaksas par aptuveni 500 miljoniem eiro, bet arī samazinās tā ekonomiskie ieguvumi.

Kādēļ šāds risinājums tiek popularizēts kā labākais un virzīts sabiedriskajai apspriešanai? Šo un citus jautājumus aicinu uzdot gan projekta izstrādātājiem, gan Satiksmes ministrijai un citām valsts institūcijām, kurām ir jārūpējas par valsts attīstību un mūsu visu nodokļos samaksāto līdzekļu lietderīgu izlietošanu. ■

Normunds Čiževskis
Biedrības valdes priekšsēdētājs

FOKUSĀ

Aicina uz biedru kopsapulci

Biedrība „Mārupes uzņēmēji" aicina uz kārtējo biedru sapulci, kas notiks 2015. gada 18. martā plkst. 17:00 uzņēmuma „SilJa" telpās, Jelgavas ceļš 16, Mārupē.

Sapulce tiek sasaukta atbilstoši biedrības statūtiem, un tās darba kārtībā ir sekojoši jautājumi:

- Valdes ziņojums par 2014. gadu un budžeta izpildi
- Revīzijas komisijas atzinums par 2014. gada pārskatu un balsojums par gada pārskata apstiprināšanu.
- 2015. gada prioritāšu un budžeta izskatīšana un apstiprināšana
- Statūtu grozījumu izskatīšana un apstiprināšana (grozījumu projekts tiks izsūtīts visiem biedriem iepriekš)
- Biedrības valdes un revīzijas komisijas vēlēšanas
- Neformālā daļa

Biedrības dalībnieki tiek aicināti nozīmēt savu uzņēmumu pārstāvjus dalībai biedru kopsapulcē, kā arī internetā aizpildīt biedrības darba novērtējuma aptaujas anketu. Statūtu grozījumi, saite uz anketu un cita oficiālā informācija tiks nosūtīta individuāli katram biedrības dalībniekam. ■

„Mārupes tēzes"

jeb Uzņēmēju vidēja termiņa prioritātes savam novadam un Latvijai

Prioritātes definētas pirmajā Vislatvijas Reģionālo uzņēmēju biedrību kongresā, Mārupē 07.11.2014.

1. Uzņēmējdarbības attīstības (UDA) stratēģija novadā - politikas plānošanas dokuments, kas definē:

a. novada uzņēmējdarbības mērķus;

b. uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstības prioritātes;

c. pašvaldības atbalsta instrumentus novada uzņēmējiem, tajā skaitā nodokļu politikas, reklāmas un marketinga jomās.

2. Uzņēmēju konsultatīvā padome - pastāvīga konsultatīvā institūcija katrā pašvaldībā, kuras pamata funkcijas ir:

a. dalība UDA stratēģijas izstrādē un tās īstenošanas uzraudzība;

b. dalība pašvaldības ikgadējā un vidēja termiņa rīcības un investīciju plānu izstrādē;

c. dalība citu būtisku pašvaldības plānošanas dokumentu - ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, attīstības programmas, marketinga un tūrisma stratēģiju u.c., izstrādē.

3. "Vienas pieturas aģentūras" - kontaktpunkta izveidošana uzņēmējdarbības jautājumu risināšanai.

4. Elektroniskas (bez papīra) dokumentu aprites nodrošināšana, izmantojot pašvaldības mājas lapu.

5. Infrastruktūras izveide un uzlabošana novadā (sakaru, ceļu, transporta un energoapgādes jautājumi).

6. Atbalsts pašmāju (novada) ražotājiem un pakalpojumu sniedzējiem, izmantojot reklāmas, mārketinga u.c. atbalsta instrumentus - saskaņā ar UDA stratēģiju.

7. Nodrošināt ātru, efektīvu un caurspīdīgu augstākminēto punktu ieviešanu, nodrošinot uzņēmēju un sociālo partneru līdzdalību un uzklausīšanu izstrādes un ieviešanas procesā.

>> turpinājums 2.lpp

REKLĀMA

>> turpinājums no 1.lpp

Šis dokuments ir nodots apspriešanai visām Latvijas reģionālajām uzņēmēju biedrībām, un tā gala versija tiks iesniegta Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerā (LTRK) 2015. gada aprīlī. Uzņēmēju organizācijas, kuras piedalījās pirmajā Vislatvijas reģionālo uzņēmēju biedrību kongresā un kurām ir kas piebilstams vai papildināms, ir aicinātas rakstīt valdes priekšsēdētājam Normundam Čiževskim uz:

normunds.cizevskis@marupesuznemeji.lv ■

JAUNUMI

Mārupe ir piektā uzņēmējiem draudzīgākā pašvaldība

Februāra sākumā notika Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras (LTRK) organizētā pirmā Publisko pakalpojumu gada balvas pasniegšanas ceremonija. Balvas ieguvēji ir uzņēmējiem un uzņēmējdarbībai draudzīgākās pašvaldības, kas tika noteiktas LTRK veiktajā pētījumā 2014. gada otrajā pusē. Mārupes novads ieņēma 5. vietu lielo novadu grupā (virs 7000 iedzīvotājiem), pa priekšu palaižot Tukuma, Ogres, Siguldas un Kuldīgas novadus. Pētījumā tika vērtēta uzņēmējdarbības vide pašvaldībā, reģistrēto un strādājošo uzņēmumu skaits, pašvaldības komunikācija ar uzņēmējiem un vieta „Latvijas E-indeksā".

N.Čiževskis prezentē Mārupi LTRK Publisko pakalpojumu gada balvas ceremonijā. Foto: K.Supe

Republikas nozīmes pilsētu kategorijā pirmo vietu ieguva Valmiera, bet mazo novadu kategorijā (zem 7000 iedzīvotājiem) - Raunas novads. Vērtēšanai tika pakļautas visas 119 Latvijas pašvaldības. Savukārt „Latvijas E-indeksā", kuru veidoja Vides un reģionālās attīstības ministrija, Latvijas Pašvaldību savienība, Lielo pilsētu asociācija, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija (LIKTA), LTRK un uzņēmums „Lattelecom" un kura mērķis bija noteikt e-pārvaldes līderus Latvijas pašvaldībās, Mārupes novads ieņēma vien 35. vietu.

Mārupes pamatskolas audzēkņi apmeklē uzņēmumus

Projektu nedēļas ietvaros Mārupes pamatskolas 9. klases audzēkņi apmeklēja

Mārupes pamatskolas audzēkņi iepazīst pavāra arodu restorānā "32. augusts". Foto: S.Sakoviča

novada uzņēmumus - biedrības dalībniekus: informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) risinājumu un plaša patēriņa elektronikas un telekomunikāciju preču vairumtirdzniecības uzņēmumu „ALSO Latvija", restorānu „32. augusts" un autoservisu „LTR" Jaunmārupē. Uzņēmumu apmeklējums ir svarīga ārpusklases mācību sastāvdaļa, jo, iepazīstot uzņēmumus darbībā, pamatskolas beidzējiem ir vieglāk pieņemt lēmumu, vai turpināt mācības vidusskolā vai tomēr izvēlēties apgūt arodu arodskolās. Topošie pamatskolas absolventi bija izteikuši vēlmi redzēt kā praksē darbojas automehāniķis, pavārs un IKT speciālists. Viena no biedrības prioritātēm ir atbalsts novada skolām audzēkņu karjeras virziena attīstībā.

Paaugstināts Latvijas kredītreitings

Kredītreitingu aģentūra „Moody's" paaugstināja Latvijas kredītreitingu no BAA1 līdz A3. Līdz ar to Latvijas kredītreitingi gandrīz pilnībā ir atgriezušies vēsturiski labākajos līmeņos, kādi bija pirms krīzes. Kredītreitingu aģentūra „Moody's" savā ziņojumā pozitīvi novērtē Latvijas valsts fiskālo disciplīnu. Latvija pēdējos gados ir būtiski ierobežojusi budžeta deficītu, kā rezultātā pakāpeniski samazinās valsts parāda līmenis (% pret IKP). Reitingu aģentūra atzīst, ka Latvija vairākos valsts finanšu rādītājos ir pat labākā pozīcijā nekā citas valstis ar augstākiem reitingiem.

>> turpinājums 3.lpp

REKLĀMA

MĀRUPES LOGI
REHAU QUALITY ENERGO EFEKTIVITĀTE

SIA "Skārda Jumti"
aicina jauniešus
strādāt un apgūt
SKĀRDNIEKA - JUMIĶA arodu.

Tālr.: 29 115 769
E-pasts: info@skardajumti.lv
www.skardajumti.lv

Skārda JUMTI
Labākais mūsu klientam!

MeLioratorsJ

♦ Būvgružu konteineru noma;
♦ melnzeme, komposts;
♦ pieberamā smilts;
♦ drupinātu būvgružu šķembas;
♦ transporta un tehnikas pakalpojumi.

tālr: 28688000, 29107869, 26467365
tālr./fax: 67701030
e-pasts: mjbirojs@inbox.lv
mājas lapa: www.melioratorsj.

>> turpinājums no 2.lpp

Cēsu konferecē piedalījās delegāti no gadrīz 10 ES dalībvalstīm. Foto: LDDK

Augstāks kredītreitings nozīmē lētākas aizņemšanās iespējas finanšu tirgos, kas valstij ļauj ietaupīt uz esošo parādu apkalpošanas izdevumiem. Savukārt potenciālajiem investoriem tiek doti pozitīvi signāli par ieguldījumu veikšanu Latvijā - tiem piemīt augstāka drošības pakāpe.

Cēsīs aicina uz izaugsmi

„Pašvaldībām, sekojot labas prakses piemēriem citviet Latvijā un Eiropā, jānodrošina ērta ikdienas komunikācija ar uzņēmējiem, veidojot „vienas pieturas aģentūras", veicinot elektronisku dokumentu apriti papīra formāta vietā, nodrošinot atbalstošas uzņēmējdarbības infrastruktūras izveidi," teica LDDK Prezidents Vitālijs Gavrilovs Latvijas prezidentūras ES padomē ietvaros notikušajā starptautiskajā konferencē „Uzņēmējdarbība reģionos ES konkurētspējas stiprināšanai". Konferenci apmeklēja dalībnieki no gandrīz 10 ES dalībvalstīm. Mārupes uzņēmējus Cēsīs pārstāvēja biedrības valdes priekšsēdētājs Normunds Čiževskis.

Notiek LTRK biedru kompetenču padomju vēlēšanas

Marta sākumā notiek Latvijas tirdzniecības un rūpniecības kameras biedru kompetenču padomju (KP) vēlēšanas. Uz vietām 8 kompetenču padomēs pretendē vairāk nekā 100 uzņēmumu - LTRK biedru pārstāvju. Šobrīd Mārupes uzņēmējus LTRK

Silvestrs Savickis , LTRK Pakalpojumu padomes loceklis

Silva Jeromanova - Maura, LTRK MVU padomes locekle

biedru kompetenču padomēs pārstāv Silva Jeromanova - Maura (SIA SilJa) MVU padomē un Silvestrs Savickis (SIA LEAD. Korporatīvā komunikācija) Pakalpojumu padomē.

Biedru kompetenču padomes ir brīvprātīgas organizatoriskas struktūras, kuras pārstāv LTRK biedru intereses attiecīgajā nozarē vai interešu jomā un sagatavo priekšlikumus LTRK īstenojamajai politikai. Katra KP sastāv no deviņiem locekļiem, kurus ievēl uz trim gadiem. KP ir atvērtas - ikviens LTRK biedrs var piedalīties KP sēdēs ar padomdevēja tiesībām, kā arī rosināt jautājumus izskatīšanai. ■

FOKUSĀ

Uz aizvadīto gadu atskatoties

Biedrības valde, uzsākot darbu 2014. gada martā. FOTO: E. Grāve

Biedru kopsapulcē tiks vēlēta jauna biedrības valde

Biedrībai „Mārupes uzņēmēji" jaunais gads iestājas tuvāk ķīniešu jaungadam nekā astronomiskajam. Tāpat kā vairumam grāmatvežu un uzņēmumu, „īstā gadumija" notiek pavasarī, kad tiek gatavoti un iesniegti Valsts ieņēmumu dienestā uzņēmumu gada pārskati, savilktas bilances un pabeigti izvērtējumi. Šogad marta vidū jau 5. reizi (ieskaitot biedrības dibināšanas sapulci) kopā sanāks visi (vai vismaz lielākā daļa) biedrības dalībnieki, lai atskatītos uz aizvadīto gadu, lemtu par svarīgākajiem biedrības jautājumiem un, saskaņā ar biedrības statūtiem, pārvēlētu biedrības valdes locekļus.

Otro termiņu pēc kārtas biedrību ir vadījis Normunds Čiževskis (SIA Bizpro), biedrības valdē pēc 2 gadu pārtraukuma bija atgriezies Kārlis Bodnieks (SIA Prolux), kopš biedrības dibināšanas tās valdē nenogurstoši darbojās Pēteris Pikše (ZS Purkalni, arī Mārupes novada domes deputāts), bet pirmo termiņu savus spēkus valdes darbā bija iemēģinājuši Sanita Āķe (SIA AA Energy Windows) un Andris Aniņš (SIA Veselības centrs Nika).

Kādi tad ir biedrības sasniegumi aizvadītajā gadā? „Jāatzīst, ka šis ir bijis patiess biedrības darba izrāviena gads," runājot līdzībās ar Nacionālā Attīstības plāna moto „Ekonomikas izrāviens," saka Normunds Čiževskis, biedrības valdes priekšsēdētājs. „Ja raugāmies uz valdes izvirzītajām prioritātēm (tās ir izlasāmas biedrības mājas lapā), tad ar gandarījumu jāatzīst, ka lielākā daļa ir izpildītas," turpina Normunds. „Galvenais biedrības uzdevums un biedrības misijas sastāvdaļa - uzņēmējdarbības vides uzlabošana Mārupes novadā - ir ticis pildīts. Savu pieredzi esam devuši novada domei, piedaloties vairāku pašvaldības darba grupu darbā, tādejādi rūpējoties, lai uzņēmēju viedoklis tiktu ņemts vērā normatīvo dokumentu izstrādes procesā. Vienlaicīgi esam aktīvi darbojušies Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerā (LTRK), dodot savu pienesumu uzņēmējdarbības vides uzlabošanai pāri sava novada robežām - valsts mērogā. Tāpat esam bijuši sociālā dialoga dalībnieki, sadarbojoties ar Latvijas Darba devēju konfederāciju (LDDK).

Esam audzējuši savu biedru konkurētspēju, regulāri piedāvājot izglītojošus seminārus ciklā „Par divām stundām zinošāks", kā arī uz atvieglotiem noteikumiem dodot iespēju apmeklēt vai vērot interneta tiešraidēs daudzskaitlīgās LTRK apmācības. Vairāku biedru regulārās reklāmas aktivitātes mūsu avīzē „Uzņēmēju Vēstis" apliecina šis platformas vērtību. „Uzņēmēju Vēstis" ir vienīgais preses izdevums Latvijā, kurā ar reklāmu iespējams precīzi sasniegt Mārupes novada auditoriju. Tā sakot, ja nebūtu rezultāta un atdeves no reklamēšanās, tad reklāmdevēji nenāktu," rezumē N. Čiževskis.

„Vienlaicīgi esam pilnveidojuši biedrības iekšējās procedūras un procesus. Esam ieguvuši sabiedriskā labuma organizācijas statusu, kas mums ļāvis iegūt vairāk ziedojumu un šos līdzekļus novirzīt novada attīstībai, galvenokārt uzņēmējdarbības izaugsmes virzienā. Viena no galvenajām biedrības rūpēm ir jauno un topošo uzņēmēju kalve, tāpēc finansiāli atbalstām skolēnu mācību uzņēmumus (SMU) no Mārupes vidusskolas, ar savu pieredzi dalāmies karjeras dienās un aicinām skolēnus apmeklēt savus uzņēmumus, lai tie gūtu kaut nelielu ieskatu, ko nozīmē būt uzņēmējam, uzņemties risku un atbildību gan par savu darba rezultātu, gan darbiniekiem, gan pelnīšanu un nodokļu jautājumiem.

Esam ievērojami uzlabojuši iekšējos un ārējos komunikācijas procesus, izstrādājot un aktivizējot pilnīgi jaunu biedrības interneta mājas lapu un sākot izdot savu avīzi „Uzņēmēju Vēstis". Vienlaicīgi regulāri komunicējam visos trijos populārākajos sociālajos tīklos: Facebook, Twitter un Draugiem.lv, vairākkārtīgi audzējot savu sekotāju un interesentu skaitu.

Daudz labu vārdu un uzslavu saņēmām par uzdrīkstēšanos sarīkot pirmo „Vislatvijas reģionālo uzņēmēju biedrību kongresu", kas sapulcēja pārstāvjus no vairāk nekā 20 reģionālo uzņēmēju biedrībām no visas Latvijas, pašvaldību vadītājus un tautsaimniecības attīstības speciālistus, LTRK, LDDK, Latvijas Pašvaldību savienības un citām organizācijām. Kongress vienlaicīgi kalpoja kā saišu stiprinātājs ar citiem Latvijas reģionu uzņēmējiem, savukārt praktiskais rezultāts tika formulēts t.s. „Mārupes tēzēs", kas šobrīd vēl apceļo un gaida uz papildinājumiem no citām biedrībām, kas piedalījās kongresā. „Mārupes tēžu" iedzīvināšanu koordinēt uzņemsies LTRK, un daļa no tām tika inkorporēta LDDK organizētās starptautiskās konferences „Uzņēmējdarbība reģionos ES konkurētspējas stiprināšanai" gala dokumentā - rīcībpolitikas stratēģijas rekomendācijās. Mūsu biedrībai jau ir neoficiāli kļuvis zināms, kura reģionālā uzņēmēju organizācija būs nākamā, kas organizēs otro Vislatvijas reģionālo uzņēmēju biedrību kongresu šī gada rudenī, bet, kamēr tas nav pateikts oficiāli, nebūtu labi šo noslēpumu vēl atklāt," stāsta N. Čiževskis.

„Mārupes novads ir mūsu mājas, tāpēc rūpes par to nav iedomājamas bez rūpēm par saviem iedzīvotājiem. Izglītība ir veids, kā ieguldīt sava novada iedzīvotāju izaugsmē intelektuālajā plāksnē. Pagājušā gada pavasarī paustā apņemšanās „palīdzēt novadniekiem īstenot viņu ieceres" (par to varēja lasīt „Uzņēmēju Vēstu" 1. numurā 2014. gada maijā) ir veiksmīgi rezultējusies izglītojošo semināru ciklā „Finanšu pratība", ko biedrība realizē ar uzticamu partneri „Swedbank". Līdz šim ir notikuši divi finanšu pratības semināri Mārupes skolās, un drīzumā gaidāmi nākamie.

„No nepadarītajiem darbiem šīs valdes ciklā palicis ir tikai viens - neesam atraduši laiku biedrības un tās dalībnieku atpazīstamības veicināšanai jeb grafiskās zīmes un standarta logo saites izgatavošanai, ko biedri varētu izmantot gan savās tirdzniecības vietās, gan interneta mājas lapās. Bet, nav šaubu, šis būs viens no pirmajiem uzdevumiem jaunajam valdes sasaukumam, jo darbu pēctecība ir viena no mūsu biedrības vērtībām," noslēgumā teica Normunds Čiževskis.

Visi biedrības dalībnieki ir aicināti uz biedru sapulci, lai klātienē paustu savu viedokli gan par biedrības paveikto, gan nepadarītajiem darbiem un kopīgi ievēlētu jauno valdi. ■

UV redakcija

2014. gada 7.novembrī Mārupē notika pirmais Vislatvijas reģionālo uzņēmēju biedrību kongress. FOTO: J.Buls

FINANŠU PRATĪBA IKDIENĀ

Daži vērtīgi padomi mārupiešiem, kā apsaimniekot savu naudas maku

Foto: esmiabogado.com

Aizņemšanās

Jēdzienu „kredīts" dažādi cilvēki izprot atšķirīgi . Dažiem aizņemšanās nozīmē pastāvīgu satraukumu par to, kā savilkt kopā galus, atteikšanos no personīgās brīvības un atkarību no bankas. Citi, savukārt, to redz kā līdzekli, lai realizētu savus skaistākos sapņus un izmantotu iespējas, kas citādi ietu secen.

Visbiežāk cilvēki aizņemas, lai, piemēram, iegādātos vai labiekārtotu mājokli, nopirktu mašīnu vai veiktu citus lielākus pirkumus, apmaksātu studijas augstskolā. Ne vienmēr pirkumi tiek veikti tikai tad, kad tiem jau ir sakrāti visi nepieciešamie līdzekļi. Kredīts ir veids, kā iegūt kaut ko savā īpašumā jau šodien, bet maksāt par to pa daļām - gan šodien, gan rīt. Taču vienlaikus mums ir jāapzinās, ka uzņemamies saistības ilgākam laikam.

Ja apsverat iespēju kādam pirkumam izmantot kredītu, sāciet ar savas finanšu situācijas novērtējumu.

Sastādiet Jūsu pašreizējo izdevumu sarakstu un izvērtējiet, kā tie varētu mainīties pēc kredītsaistību uzņemšanās. Citiem vārdiem - uzzīmējiet ainu "pirms" un "pēc". Jo sīkāk izvērtēsiet katru no pozīcijām un rūpīgāk prognozēsiet iespējamās izmaiņas (gan pozitīvās, gan negatīvās), jo mazāka būs varbūtība, ka palaidīsiet garām kādas pašreiz apslēptas izmaksas, kas varētu būtiski ietekmēt Jūsu ģimenes budžetu ilgtermiņā.

Tiem, kas vēl nav nodarbojušies ar savas ģimenes budžeta plānošanu, lietderīgi to sākt darīt un vismaz pāris mēnešus rūpīgi uzskaitīt to, cik lieli katrā izdevumu kategorijā ir Jūsu ģimenes tēriņi šobrīd. Tā Jūs varēsiet pēc iespējas objektīvāk novērtēt savu pašreizējo finansiālo situāciju un precīzāk prognozēt iespējamās izmaiņas budžeta izdevumu daļā pēc kredīta saņemšanas.

Noteikti novērtējiet arī to, cik lieli ir Jūsu mājsaimniecības kopējie ikmēneša ienākumi. Kā tie varētu mainīties tuvākā gada laikā, tuvāko 5, 10, 20 gadu laikā? Atcerieties - lai Jūsu ģimenes budžetam nerastos pārlieku liels slogs, ikmēneša kredītmaksājums nedrīkstētu būt lielāks par 30% no Jūsu ģimenes kopējiem ienākumiem.

Atbildīgas aizņemšanās pamatprincipi

1. Spontāni un impulsa pirkumi nav naudas aizņemšanās vērti.

2. Aizņemieties savam budžetam piemērotas summas.

3. Aizņemieties ar skaidru plānu, kādā termiņā un no kādiem ienākumiem parāds tiks atmaksāts.

4. Nodrošiniet plānu B situācijām, kad viss nenorit kā paredzēts. Esoša aizņēmuma segšana ar citu aizņēmumu ir ceļš uz nepatikšanām.

5. Visātrāk un vislētāk ir aizņemties no sevis, kam noder uzkrājumi. Ja nevarat atļauties uzkrāt, tātad nevarat atļauties arī aizņemties.

6. Aizņemieties tikai tik, cik nepieciešams, nevis, cik piedāvā.

7. Rūpīgi izvēlieties aizdevēju un iepazīstieties ar visiem līguma nosacījumiem!

Kad aizņemties „līdz algai" kļūst bīstami !

- Pirmsalgas aizņemšanās, kas ir lielāka par 10% no algas, palielina varbūtību, ka nākammēnes nepietiks gan aizdevuma atdošanai, gan tekošo mēneša izdevumu segšanai, radot turpmākas aizņemšanās risku.
- Pirms aizņemties mēneša galu savilkšanai, neplānotiem izdevumiem vai spontānam pirkumam, ir jābūt skaidram plānam, no kādiem ienākumiem aizņēmumu būs iespējams atdot. Ja to plānots atdot jau no nākamās algas, summa, kas ir lielāka par 10% no algas, būs pārāk liels slogs, lai tiktu atdota vienā mēnesī. Tāpēc lielākas pirmsalgas aizņemšanās summas draud ar sniega bumbas efektu, kur procentu un jaunu vajadzību dēļ parāds augs un no regulārajiem ikmēneša ienākumiem agrāk vai vēlāk to segt vairs nebūs iespējams.
- Ja vien nav droši sagaidāmi papildus ienākumi, par aizņēmuma summām, kas lielākas nekā 10% no regulārajiem ienākumiem, ieteicams norēķināties nevis uzreiz, bet pakāpeniski vairāku mēnešu garumā, lai neradītu nesamērīgu slogu nākamā mēneša budžetam. Iespēja atdot aizdevumu pakāpeniski ir jāparedz pirms aizdevuma ņemšanas.
- Ja "mīnusos iebraukt" iznāk ik pa brīdim, ir vērtīgi jau laicīgi parēķināt un nodrošināties ar piemērotāko iespēju. Savukārt, ja parāda summa pret algas apmēru ir palielinājusies nesamērīgi liela, risinājums meklējams sava budžeta izrevidēšanā un vēršoties pie aizdevēja, lai vienotos par parāda segšanu ilgākā laika periodā. ■

Materiāls sagatavots sadarbībā ar Swedbank. Vairāk: www.manasfinanses.lv

REKLĀMA

Ja turpmāk vēlaties saņemt Uzņēmēju Vēstis elektroniski, lūdzu, atsūtiet pieteikumu uz **info@marupesuznemeji.lv**

Par reklāmas un sludinājumu izvietošanu rakstiet vai zvaniet biedrības koordinatorei Elīnai Grāvei

info@marupesuznemeji.lv

22516333

„Uzņēmēju Vēstis"

Izdevējs:

biedrība „Mārupes uzņēmēji"

www.marupesuznemeji.lv

Daugavas iela 29, Mārupe, LV-2167

Metiens: 7000 eksemplāri

*Tipogrāfija: **SIA „airPrint"***

Izplata: kopā ar Mārupes novada pašvaldības laikrakstu

„Mārupes Vēstis"